

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N42

14.05.2020

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: მეფრინველეობის ფერმა, ფრინველის სასაკლაო და სახიფათო ნარჩენების ინსინერაცია;

საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი: შპს „ჯი პი პი“, ქ. თბილისი, ზუგდიდის ქ. N3;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: კასპის მუნიციპალიტეტი, სოფ. კავთისხევი და სოფ. ზემო ჩოჩეთი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 27.03.2020;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გამა კონსალტინგი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „ჯი პი პის“ მიერ წარმოდგენილია კასპის მუნიციპალიტეტში, მეფრინველეობის ფერმის, ფრინველის სასაკლაოს და ინსინერატორის (სახიფათო ნარჩენების ინსინერაცია) მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

შპს „ჯი პი პის“ მიერ სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში მეფრინველეობის ფერმისა და ფრინველთა სასაკლაოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე წარმოდგენილი იყო სკოპინგის ანგარიში, რაზეც სამინისტრომ 2019 წლის 15 ოქტომბერს კასპის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ზემო ჩოჩეთსა და სოფ. კავთისხევში უზრუნველყო საჯარო განხილვის ჩატარება. სამინისტროს მიერ სკოპინგის პროცედურის შედეგად დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი საკითხები (ბრძანება N2-1198, 11.12.2019; სკოპინგის დასკვნა N127; 29.11.2019). აღნიშნული სკოპინგის დასკვნის გაცემის შემდგომ, შპს „ჯი პი პის“ მიერ ფრინველთა სასაკლაოს ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ბიოლოგიური ნარჩენის დაწვის მიზნით დაიგეგმა ინსინერატორის მოწყობა და ექსპლუატაცია. სახიფათო ნარჩენების განთავსება, ინსინერაცია ან/და ქიმიური დამუშავება „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ I დანართის მე-16 პუნქტითაა განსაზღვრული და სკოპინგის პროცედურას დაქვემდებარებულ საქმიანობად მიიჩნევა. „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ თანახმად, სკოპინგის პროცედურა განსაზღვრავს გზშ-ისთვის მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალს და ამ ინფორმაციის გზშ-ის ანგარიშში ასახვის საშუალებებს. ამასთან, სამინისტროს მიერ გაცემული სკოპინგის დასკვნა სავალდებულოა საქმიანობის განმახორციელებლისთვის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისას. ვინაიდან შპს

„ჯი პი პის“ მიერ წარმოდგენილ სკოპინგის ანგარიშში არ იყო განხილული ინსინერატორის მოწყობასა და ექსპლუატაციასთან დაკავშირებული საკითხები, შპს „ჯი პი პი“ უზრუნველყო განახლებული სკოპინგის ანგარიშის წარმოდგენა, რომელიც ასახავს საპროექტო ტერიტორიაზე არსებულ რეალობას და გათვალისწინებულ ცვლილებებს.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, შპს „ჯი პი პის“ მიერ დაგეგმილია სოფ. ზემო ჩოჩეთის მიმდებარედ მეფრინველეობის ფერმის და სოფ. კავთისხევის მიმდებარედ ფრინველის სასაკლაოსა და ინსინერატორის განთავსების პროექტი. ელექტრონული გადამოწმების შედეგად დადგინდა, რომ შერჩეული ტერიტორიები ერთმანეთისგან დაშორებულია დაახლოებით 9 კმ-ით.

მეფრინველეობის ფერმა პროექტით გათვალისწინებულია სოფ. ზემო ჩოჩეთის მიმდებარედ, სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე ს/კ: 67.17.32.401. შერჩეული ნაკვეთის გეოგრაფიული კოორდინატებია X – 445653, Y – 4639940; X – 445856, Y – 4639906; X – 445638, Y – 4639241; X – 445629, Y – 4639557. უახლოესი მოსახლე დაშორებულია 300 მეტრით, მანძილი უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტამდე შეადგენს 980 მეტრს (მდ. თეძამი). მეფრინველეობის ფერმიდან საავტომობილო გზა (ზაჰესი-მცხეთა-კავთისხევი-გორი) დაშორებულია 560 მეტრით. საპროექტო ტერიტორიის ფართობი შეადგენს 92678 მ². მოცემულ ტერიტორიაზე იგეგმება საოფისე შენობის, 8 ერთეული საფრინველის, სასაწყობე შენობის, სამრეცხაოს, საქვამეს, საგენერატოროს, წყლის სატუმბი ნაგებობის, დამხმარე ნაგებობის და ავტოსადგომის განთავსება. ასევე იგეგმება ცალკე საკვების შესანახი სილოსების საამქროს მოწყობა. აღნიშნული ობიექტებიდან უკვე მოწყობილია საფრინველეები და სასაწყობე შენობები, ამ ეტაპზე მიმდინარეობს შიდა სამოედნო გზების, ღობეების და სხვა დამატებითი შენობების მოწყობა და აშენებული შენობა-ნაგებობების მოპირკეთების სამუშაოები. ასევე უნდა აღინიშნოს რომ მიწის სამუშაოების შესრულების დროს ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის არარსებობის გამო მისი მოხსნა და დასაწყობება ვერ მოხერხდა, ხოლო ამოღებული გრუნტი, დაახლოებით 1700 მ³, განთავსებულია ფერმის ტერიტორიაზე. ფერმის ექსპლუატაციის ფაზაზე პროექტით გათვალისწინებულია მწვანე ზოლის მოწყობა.

ფერმის ტერიტორიაზე ფრინველთა საკვების მომზადება არ მოხდება, საჭირო რაოდენობის საკვების შემოტანა განხორციელდება მზა სახით, დახურული ავტოსატრანსპორტო საშუალებებით, შპს „ჯი პი პის“ საკუთრებაში არსებული ფერმიდან, რომელიც სოფ. ნოსტეში მდებარეობს. საკვების შესანახად ფერმის ტერიტორიაზე თითოეულ საფრინველესთან მოწყობა 1 ცალი 15 ტ ტევადობის სილოსი. სულ თვეში საჭირო იქნება დაახლოებით 600-700 ტონა საკვები. სილოსებში საკვები ჩაიტვირთება სპეციალური საკვებმზიდი მანქანის საშუალებით. ავტომატიზებულია ასევე სილოსებიდან საფრინველეებში საკვების შეტანაც.

დაგეგმილი მეფრინველეობის ფერმა გათვლილია 1 800 000 ფრთა ქათამზე. ტექნოლოგიური ხაზის მიხედვით პირველ ეტაპზე ხდება გამოჩეკილი წიწილის შემოყვანა (სოფ. ნოსტე და ბარნაბაანთკარი), გაზრდა და შემდგომ სასაკლაოზე გადაყვანა. მეფრინველეობის ფერმაში ინკუბატორის მოწყობა არ იგეგმება.

ფრინველთა სასაკლაოს პროექტით დაგეგმილია სოფ. კავთისხევის მიმდებარედ, სასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთზე ს/კ: 67.08.36.446. შპს „ჯი პი პი“. ნაკვეთის კუთხის მიახლოებითი გეოგრაფიული კოორდინატებია: X – 454103, Y – 4635782; X – 456219, Y –

4635861; X – 454227, Y – 4635783; X – 454164, Y - 4635848. საპროექტო ტერიტორიის ფართობი შეადგენს 6799 მ². სასაკლაოდან უახლოესი მოსახლე დაშორებულია 430 მეტრით, ცენტრალური საავტომობილო გზა (კასპი-კავთისხევი) – 700 მ-ით, ხოლო მდ. ქსოვრისისხევი (იგივე მდ. კაზარიანთხევი) მდებარეობს 54 მეტრის დაშორებით.

პროექტის მიხედვით, საპროექტო ტერიტორიაზე განთავსდება შემდეგი ინფრასტრუქტურა: სასაკლაოს საწარმოო შენობა, ადმინისტრაციული შენობა, მცირე ფართობის სხვადასხვა დამხმარე შენობები, ნარჩენების ინსინერატორი, სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო და საწარმოო ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ნაგებობები. ამ ეტაპზე ძირითადი მიწის და სამშენებლო სამუშაოები დასრულებულია, მიმდინარეობს დანადგარ-მოწყობილობების მონტაჟი და შენობა-ნაგებობების მოსაპირკეთებელი სამუშაოები. როგორც მეფრინველეობის ფერმაში, ისე ფრინველთა სასაკლაოს შიდა სამოედნო გზების და შემოღობვის სამუშაოები არ არის დაწყებული. სამშენებლო სამუშაოების დროს ამოღებული გრუნტი განთავსებულია სასაკლაოს მახლობლად შპს „ჯი პი პის“ საკუთრებაში არსებულ მიწის ნაკვეთზე. ამოღებული გრუნტის მიახლოებითი რაოდენობა არის დაახლოებით 1400 მ³.

მსგავსად ფერმისა, სასაკლაოც ენერჯის მიღების წყაროდ ძირითადად გამოყენებს ქვანახშირს, ჯამში-92 ტ/წელ. სასაკლაოს, როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე წყალმომარაგება მოხდება ჭაბურღილების საშუალებით (შპს „ჯი პი პის“ დაწყებული აქვს ჭაბურღილის გაყვანის თაობაზე ლიცენზიის მიღებისათვის საჭირო პროცედურა), ხოლო ელ. მომარაგება განხორციელდება სოფ. კავთისხევის ცენტრალური ელ. გამანაწილებელი ქსელიდან. ქვანახშირის დასაწყობებისათვის, გათვალისწინებულია ფარდულის ტიპის შენობის მოწყობა, რომელიც იქნება გადახურული, ხოლო ძირი დაფარული იქნება მყარი საფარით.

სასაკლაოს ტერიტორიაზე მოეწყობა კომპანია “KAHYAOGLU”-ს წარმოების ინსინერატორი, რომელიც აგრეთვე მუშაობს ქვანახშირზე. საქმიანობის სპეციფიკის გათვალისწინებით, თვეში საჭირო იქნება დაახლოებით 1 ტონა ქვანახშირის გამოყენება, შესაბამისად წლიურად 12 ტონა. ინსინერატორის წარმადობა იქნება 80-120 კგ-სთ. დანადგარს აქვს მაქსიმალური სითბოს შენარჩუნების უნარი, რაც განპირობებულია ძლიერი ცეცხლგამძლე შემავსებლით და კერამიკული საიზოლაციო მასალით. იგი მოქმედებს გაცხელების პრინციპით 900°C ტემპერატურამდე, რათა უზრუნველყოს სრული წვა - წვის პირველ კამერაში. წვის მეორე კამერაში, დანადგარის სპეციალურად დაპროექტებული ციკლონის ეფექტი წარმოშობს 1100°C წვის ტემპერატურას, ისე რომ არ საჭიროებს მეორე აირის სანთურას, სადაც აირის გატარების დრო 2-3 წამია და უზრუნველყოფს მავნე აირის უკვამლო, უსაფრთხო და უსუნო წვის პროცესს გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის თანახმად. ინსინერატორი გამოყენებული იქნება დაცემული ფრინველის და რეალიზაციიდან ამოღებული პროდუქციის დასაწვავად.

ექსპლუატაციის ეტაპზე როგორც მეფრინველეობის ფერმა, ისე ფრინველთა სასაკლაო იმუშავებს 365 დღე 8 საათიანი სამუშაო გრაფიკით. დასაქმდება 40-55 ადამიანი (ჯამში 80-95).

მეფრინველეობის ფერმის წყალმომარაგება როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე ხდება ტერიტორიაზე არსებული ჭაბურღილის საშუალებით, ხოლო ფეკალური წყლებისთვის მშენებლობის ეტაპზე დროებით მოეწყობა საასენიზაციო ორმო, რომელიც ექსპლუატაციის ეტაპზე ჩანაცვლდება ბიოლოგიური გამწმენდი ნაგებობით. ექსპლუატაციის ეტაპზე სამეურნეო-ფეკალური წყლების რაოდენობა იქნება 2,65 მ³/დღე,

რომელიც ჩაედინება სამეურნეო-ფეკალური წყლების გამწმენდ ნაგებობაში. ჩამდინარე წყლების გამწმენდ ნაგებობაზე მიწოდებამდე გათვალისწინებულია ცხიმდამჭერი მოწყობილობის დამონტაჟება (ოფისის სამზარეულოში მოხმარებული წყლის გასაწმენდად). ფერმის მიერ მოხმარებული წყალი გაწმენდის შემდგომ ჩაეშვება გრუნტში.

რაც შეეხება სასაკლავოს, ფერმის მსგავსად აქაც წყალმომარაგებისათვის დაგეგმილია ჭაბურღილის მოწყობა. საწარმოო და სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო წყლების გაწმენდა ექსპლუატაციის ეტაპზე მოხდება გამწმენდი ნაგებობის საშუალებით, სულ 39,65 მ³ დღე/ღამეში, მათ შორის 2,65 მ³/დღე იქნება საოფისე შენობიდან მიღებული სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლები. 2,65 მ³/დღე მოცულობის წყლის გასაწმენდად მოეწყობა ბიოლოგიური გამწმენდი და ცხიმდამჭერი მოწყობილობა. ბიოლოგიური გამწმენდი ნაგებობის წარმადობა წინასწარი მონაცემებით არის 3,3 მ³/დღე. სასაკლავოზე წარმოქმნილი ტექნოლოგიური წყლის გასაწმენდად დამონტაჟდება Klaasplast -ის ფერმის NS30 ტიპის ცხიმდამჭერი გამწმენდი ნაგებობა, რომლის ეფექტურობაც საკმარისია დღის განმავლობაში მოხმარებული წყლის გასაწმენდად და შემდგომ მდ. ქსოვრისისხევეში ჩასაშვებად. სასაკლავოზე და ფერმაში სამეურნეო ფეკალური წყლების გასაწმენდად გამოსაყენებელი ბიოლოგიური გამწმენდი ნაგებობის მოცულობა არის 3,3 მ³/დღე, ხოლო გაწმენდის ეფექტურობა: ჟბმ (98%); ჟქმ (95%); შეწონილი ნაწილაკები(98%).

ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია ატმოსფერულ ჰაერში ემისიები და ხმაურის გავრცელება როგორც სატრანსპორტო ოპერაციებით, ისე მეფრინველეობის ფერმის, ფრინველთა სასაკლავოს და ინსინერატორის ოპერირებისას. წარმოდგენილ მასალებში არასათანადოდ არის შეფასებული ობიექტის ფუნქციონირებით გამოწვეული ზეგავლენა ატმოსფერული ჰაერის ხარისხზე: არ არის გამოვლენილი მავნე ნივთიერებათა გამოყოფის და გაფრქვევის წყაროები, არ არის იდენტიფიცირებული ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებების შემადგენლობა, მათი რაოდენობრივი მაჩვენებლები და გაფრქვევის სხვა პარამეტრები, არ არის განხორციელებული მავნე ნივთიერებათა გაზნევის ანგარიში. დაგეგმილი საქმიანობის სპეციფიკის გათვალისწინებით მშენებლობის ეტაპზე დიდი რაოდენობით სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა მოსალოდნელია არ არის, რაც ძირითადად დაკავშირებული იქნება სამშენებლო სამუშაოებთან. ექსპლუატაციის ეტაპზე ორივე ობიექტზე მოსალოდნელია მნიშვნელოვანი ოდენობის ნარჩენების წარმოქმნა.

ქათმის ფერმაში ნარჩენები ძირითადად დაკავშირებული იქნება უშუალოდ ფერმის ოპერირებასთან. წარმოქმნილი ქათმის ექსკრემენტი გატანილი იქნება ადგილობრივი მოსახლეობის მიწის ნაკვეთებზე, მიწის პროდუქტიულობის გაზრდის მიზნით. მუნიციპალური ნარჩენების მართვა მოხდება შესაბამისი ხელშეკრულების საფუძველზე. რაც შეეხება დაცემულ ფრინველს და რეალიზაციიდან უკან დაბრუნებულ პროდუქტს მისი დაწვა მოხდება სასაკლავოს ტერიტორიაზე მოსაწყობ ინსინერატორში, ხოლო ბუმბული და ქათმის შიგთავსი გატანილი იქნება რეალიზაციის მიზნით. სასაკლავოს ოპერირებისას წარმოქმნილი ნარჩენები იქნება: შლამი (გამწმენდ ნაგებობაში დაგროვებული); ქიმიური პროდუქტები (სადეზინფექციო); ცხიმდამჭერსა და ქვიშადამჭერში დაგროვებული მასა; ქათმის გამოუსადეგარი ნაწილები; მუნიციპალური ნარჩენი და სხვ. გამწმენდი ნაგებობის ოპერირებისას წარმოქმნილი ლექი სპეციალური მანქანის საშუალებით გატანილი იქნება კანალიზაციაში ჩაშვების მიზნით.

ინსინერატორის ფერფლის გატანა მოხდება შესაბამისი ლაბორატორიული კვლევის საფუძველზე მუნიციპალურ ნაგავსაყრელზე, ხოლო იმ შემთხვევაში თუ ფერფლი აღმოჩნდება სახიფათო, შპს „ჯი პი პი“ მას დასაწყობებს სპეციალურად გამოყოფილ

ტერიტორიაზე კანონმდებლობის შესაბამისად არაუმეტეს 3 წლისა და შემდგომი მართვისთვის გადასცემს შესაბამისი ნებართვის მქონე კომპანიას.

სასაკლავოს და ფერმის ექსპლუატაციის ეტაპისთვის ტერიტორიებზე მოეწყობა გამათბობელი სისტემები, რომლის ტექნოლოგიაც გულისხმობს წყლის გაფრქვევის საშუალებით ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ემისიების გაბნევის შეზღუდვას. სისტემის გამოყენებული წყალი თვითდინებით ჩამოდის სალექარში, ნამუშევარი წყალი გამოიყენება მეორადად, ხოლო შლამი იმის გათვალისწინებით, რომ არ შეიცავს სახიფათო ნივთიერებებს მოთავსდება ნაგავსაყრელზე. ორივე ობიექტზე ჯამში მოეწყობა 10 გამათბობელი სისტემა თავისი სალექარით.

სკოპინგის ეტაპზე წარმოდგენილი იყო როგორც მეფრინველეობის ფერმის, ისე სასაკლავოს განთავსების ტერიტორიის ალტერნატიული ვარიანტები.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე კასპის მუნიციპალიტეტის მერიის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. სამინისტროში წარმოდგენილ სკოპინგის ანგარიშსა და თანდართულ დოკუმენტაციასთან ერთად, სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე დამატებით ატვირთული იყო პრეზენტაცია, სადაც საზოგადოებას შესაძლებლობა ჰქონდა, არატექნიკურ და საზოგადოებისათვის გასაგებ ენაზე, გაცნობოდა მოკლე ინფორმაციას პროექტის შესახებ. საქართველოში ახალი კორონავირუსის გავრცელების პრევენციის მიზნით ქვეყანაში მოქმედი საგანგებო მდგომარეობიდან გამომდინარე, საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 23 მარტის N181 დადგენილებით დამტკიცებული „საქართველოს ახალი კორონავირუსის (COVID-19) გავრცელების აღკვეთის მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების“ მე-5 მუხლის შესაბამისად, აიკრძალა საჯარო სივრცეში ფიზიკურ პირთა თავშეყრა 10 პირზე მეტი რაოდენობით. ხოლო შემდგომ, აღნიშნულ დადგენილებაში განხორციელებული ცვლილების შესაბამისად, აიკრძალა საჯარო სივრცეში ფიზიკურ პირთა თავშეყრა 3 პირზე მეტი რაოდენობით. „საქართველოში ახალი კორონავირუსის გავრცელების აღკვეთის მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 23 მარტის №181 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 26 მარტის №196 დადგენილების შესაბამისად, შპს „ჯი პი პის“ მეფრინველეობის ფერმის, ფრინველის სასაკლავოსა და ინსინერატორის მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე სკოპინგის დასკვნის გაცემისთვის დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოება განხორციელდა საჯარო განხილვის ჩატარების გარეშე და საზოგადოების მონაწილეობა და მის მიერ მოსაზრებებისა და შენიშვნების წარდგენის შესაძლებლობა უზრუნველყოფილი იქნა წერილობით, აგრეთვე ელექტრონული საშუალებების გამოყენებით. წარმოდგენილი სკოპინგის დოკუმენტაცია ასევე გაგზავნილი იყო ქ. კასპის მუნიციპალიტეტის მერიაში. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე მათი მხრიდან აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით შენიშვნები და მოსაზრებები წარმოდგენილი არ ყოფილა. აღსანიშნავია, რომ დაგეგმილი საქმიანობის შესახებ ინფორმაცია ასევე განთავსდა სოფ. ახალქალაქისა და სოფ. კავთისხევის ტერიტორიაზეც.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია ინფორმაცია გარემოსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების შესახებ.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
4. **გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
  - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
  - პროექტის აღწერა;
  - საქმიანობის განხორციელების ადგილის GPS კოორდინატები Shp ფაილებთან ერთად;
  - საწარმოს გენ-გეგმა ექსპლიკაციით, სადაც სხვა ობიექტებთან ერთად დატანილი იქნება სანიაღვრე არხები;
  - საწარმოს განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
  - დეტალური ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიის შესახებ (მეფრინველეობის ფერმისა და ფრინველთა სასაკლავოს ტერიტორიიდან უახლოესი მანძილი საცხოვრებელ სახლამდე, საავტომობილო ტრასამდე, ზედაპირული წყლის ობიექტამდე და სხვა უახლოეს სამრეწველო ობიექტამდე);
  - მეფრინველეობის ფერმის, ფრინველის სასაკლავოსა და ინსინერატორის მოწყობის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
  - მეფრინველეობის ფერმის და ფრინველის სასაკლავოს ინფრასტრუქტურული ობიექტების, დანადგარებისა და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა (მათ შორის ინსინერატორის);
  - მეფრინველეობის ფერმის ტექნოლოგიური სქემა და ტექნოლოგიური ციკლი;
  - ფრინველის სასაკლავოს ტექნოლოგიური სქემა და ტექნოლოგიური ციკლი;
  - ინსინერატორის ტექნოლოგიური სქემა და ტექნოლოგიური ციკლი;
  - პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით ოპტიმალური, დასაბუთებული ალტერნატივა;
  - მიწის სამუშაოების აღწერა;

- საპროექტო ტერიტორიაზე დამატებითი ინფრასტრუქტურული ობიექტების აღწერა;
- მეფრინველეობის ფერმის და ფრინველის სასაკლავოს წყალმომარაგების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- საწარმოო, სამეურნეო-ფეკალური წყლების მართვის საკითხები (ფერმა, სასაკლავო);
- სანიაღვრე არხების მოწყობისა და სანიაღვრე ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხები (ფერმა, სასაკლავო);
- მეფრინველეობის ფერმის ტერიტორიაზე ბიოლოგიური გამწმენდი ნაგებობის განთავსების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (დანადგარის ტიპი, წარმადობა, გაწმენდის ეფექტურობა);
- ფერმის ტერიტორიაზე არსებული გამწმენდი ნაგებობიდან გამოსული წყლის მართვის საკითხები;
- სასაკლავოს ტერიტორიაზე დაგეგმილი გამწმენდი ნაგებობების განთავსების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (დანადგარის ტიპი, წარმადობა, გაწმენდის ეფექტურობა);
- სასაკლავოს ტერიტორიაზე არსებული გამწმენდი ნაგებობებიდან გამოსული ჩამდინარე წყლის მართვის საკითხები (წყალჩაშვების წერტილის GPS კოორდინატები);
- მდ. ქსოვრისისხევის (იგივე მდ. კაზარიათხევის) ჰიდროლოგია;
- წარმოქმნილი ლამის მართვის საკითხების აღწერა (მათ შორის დროებითი დასაწყობების ტერიტორიის აღწერა, ტრანსპორტირება, გაუწყლოვანება, და საბოლოო მართვის ღონისძიებები);
- ლამის გაუწყლოვანებისას წარმოქმნილი წყლების მართვის საკითხი;
- ექსპლუატაციის შედეგად წარმოქმნილი სუნის გავრცელებასთან (მეფრინველეობის ფერმა, ფრინველის სასაკლავო, გამწმენდი ნაგებობა) დაკავშირებული საკითხები;
- ავარიული სიტუაციების პრევენციული ღონისძიებები;
- ნარჩენების მართვის გეგმა;
- ინსინერაციის მიზნით გათვალისწინებული ნარჩენების კოდი და დასახელება;
- ნარჩენების აღდგენის/დამუშავების ოპერაციის კოდები;
- ნარჩენების სეპარაციის შესახებ ინფორმაცია;
- ნარჩენებთან უსაფრთხო მოპყრობის ზოგადი მოთხოვნები;
- დასაწყობებულ ნარჩენებზე კონტროლის მეთოდები (მათ შორის ინფორმაცია ინსინერატორის ექსპლუატაციის შედეგად წარმოქმნილი ნაცრის დასაწყობების ტერიტორიის, პირობების და მისი საბოლოო მართვის შესახებ);
- გზშ-ის ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იყოს ყველა ტიპის ნარჩენის (მეფრინველეობის ფერმა, ფრინველის სასაკლავო) მართვის საკითხები (შეგროვება, განთავსება, მართვა);
- ფერმაში გამწოვი სისტემის დეტალური აღწერა (გამწოვის ტიპი, პარამეტრები, ეფექტურობა);
- საწარმოს ტერიტორიაზე ქიმიური ნივთიერებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია (სახეობა, რაოდენობა, განთავსება);
- საკვები პროდუქტების მიმღები სილოსების აღწერა;
- ფრინველის საკვების ტრანსპორტირების და რაოდენობის შესახებ ინფორმაცია;

- ინფორმაცია დაცემული ფრინველის მართვის საკითხების შესახებ;
- საპროექტო ტერიტორიებზე დაგეგმილ წყლის ჭაბურღილებზე შესაბამისი ლიცენზიების გზშ-ის ანგარიშში ასახვა;
- ინფორმაცია მეფრინველეობის ფერმაში გათბობის სისტემის შესახებ (ქვანახშირის საწვავის გამოყენების, ტრანსპორტირების და განთავსების);
- ინფორმაცია სამშენებლო სამუშაოებში გამოყენებული ტექნიკის შესახებ;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე, მეფრინველეობის ფერმის, ფრინველის სასაკლავოს და ინსინერატორის ექსპლუატაციის ეტაპზე, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში.
- განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა-გრაფიკი, სადაც ატმოსფერულ ჰაერში ემისიების და ხმაურის გავრცელების მინიმუზაციის მიზნით, გათვალისწინებული იქნება ინსტრუმენტული მონიტორინგის (სიხშირის და კოორდინატების მითითებით), მათ შორის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის ავტომატური მონიტორინგის დანერგვისა და განხორციელების საკითხები;
- სუნის გავრცელებასთან დაკავშირებული ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- ფუჭი ქანების განთავსების ადგილების (სანაყაროები) მითითება და შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაციის წარმოდგენა;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე (მდ. კაზარიანთხევი), ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება;
- მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატების მთლიანობაზე ზემოქმედება, ცხოველთა სამყაროზე ზემოქმედება (მათ შორის „წითელი ნუსხით” დაცულ სახეობებზე) და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების შეგროვების, განთავსების, წარმოქმნით და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ნარჩენების ზუსტი კლასიფიკაცია მოხდეს საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 17 აგვისტოს N426 დადგენილების „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხისა და კლასიფიკაციის” მოთხოვნების შესაბამისად;

- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებისა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- კუმულაციური ზემოქმედება და ზემოქმედების შედეგების შეფასება მიმდებარე ობიექტების გათვალისწინებით (ატმოსფერული ჰაერი, ხმაური და სხვა);
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- მეფრინველეობის ფერმის და ფრინველის სასაკლავოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მეფრინველეობის ფერმის და ფრინველის სასაკლავოს მონიტორინგის გეგმა;
- ზედაპირული წყლის ობიექტებში (მდ. ქსოვრისისხევი) ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების პროექტი.
- ჩამდინარე წყლის ხარისხის კონტროლის საკითხები;
- გამწმენდის ექსპლუატაციაში შესვლის შემდეგ მდ. ქსოვრისისხევის (მდ. კაზარიანთხევი) წყლის ხარისხი კონტროლის საკითხები;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

- ❖ საპროექტო ტერიტორიებზე განთავსებულ ჭაბურღილებს გააჩნიათ შესაბამისი სანიტარიული დაცვის პირველი (მკაცრი რეჟიმის) ზონები, ხოლო „წყლის შესახებ“ საქართველოს კანონის 21-ე მუხლის (სანიტარული დაცვის ზონები) მეოთხე პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, პირველ სარტყელში (მკაცრი რეჟიმის ზონა) აკრძალულია „ნებისმიერი მშენებლობა, გარდა წყალსადენის ნაგებობებისა; ნებისმიერი დანიშნულების საცხოვრებელი და ადმინისტრაციული შენობების განთავსება; ინერტული მასალის მოპოვება; მილსადენის გაყვანა (გარდა წყალსადენის ნაგებობების მომსახურებისათვის აუცილებელისა); ჩამდინარე წყლების ჩაშვება, ბანაობა, პირუტყვის ძოვება და დარწყლება, რეცხვა, თევზჭერა, შხამქიმიკატების გამოყენება მცენარეთა დაცვის მიზნით“. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის პერიოდში დაცული უნდა იქნას კანონით გათვალისწინებული მოთხოვნები.
- ❖ სკოპინგის ანგარიშში არ არის შეფასებული ფრინველის სასაკლავოს საპროექტო ტერიტორიის სიახლოვეს (100-120 მ) აღნუსხული ორი არქეოლოგიური ობიექტის- ნამოსახლარზე ზემოქმედება, რაც საჭიროებს სათანადო შეფასებას. აღნიშნულიდან გამომდინარე, გზშ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში ჩართული უნდა იყოს

შესაბამისი კომპეტენციის სპეციალისტი (ისტორიკოსი/არქეოლოგი), რათა გამოირიცხოს შესაძლო არქეოლოგიური ობიექტების დაზიანების რისკები.

- ❖ სკოპინგის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ იმ შემთხვევაში თუ ინსინერატორიდან წარმოქმნილი ფერფლი აღმოჩნდება სახიფათო, მისი დასაწყობება მოხდება სპეციალურად გამოყოფილ ტერიტორიაზე კანონმდებლობის შესაბამისად. გაცნობებთ, რომ ნარჩენების მართვის კოდექსით ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტად განსაზღვრულია „ობიექტი, სადაც ნარჩენები ინახება 3 წელზე ნაკლები დროით, თუ ნარჩენები განკუთვნილია აღდგენისათვის ან 1 წელზე ნაკლები დროით თუ იგი განკუთვნილია განთავსებისთვის.“ შესაბამისად აღნიშნული საკითხი გათვალისწინებული უნდა იქნას გზშ-ის ანგარიშში. გზშ-ის ანგარიშში აგრეთვე მოცემული უნდა იყოს ინფორმაცია წარმოების პროცესში წარმოქმნილი ნაცრის შემადგენლობაზე დაწესებული მონიტორინგის პერიოდულობაზე.
- ❖ სკოპინგის დოკუმენტაციაში განხილული საქმიანობა, კერძოდ ინსინერატორის მოწყობა და ექსპლუატაცია განსაზღვრულია „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ I დანართის მე-16 პუნქტით (სახიფათო ნარჩენების განთავსება, ინსინერაცია ან/და ქიმიური დამუშავება). აღნიშნული პუნქტი აგრეთვე გათვალისწინებული უნდა იყოს სკოპინგის დასკვნის საფუძველზე წარმოდგენილ გზშ-ის ანგარიშის სათაურში.

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში წარმოდგენილ შპს „ჯი პი პის“ მეფრინველეობის ფერმის, ფრინველის სასაკლაოს და ინსინერატორის (სახიფათო ნარჩენების ინსინერაცია) პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.